

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.II.20.520/2018/6. szám

A Szegedi Ítéltábla a dr. Szabó Ottóügyvéd által képviselt felperesnek - a **(jogtanácsos neve)** jogtanácsos által képviselt alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Szolnoki Törvényszék 2018. április 9. napján kelt 6.P.20.912/2017/18. számú ítélete ellen az alperes részéről 21. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, a megfellebbezett rendelkezései közül az illetékes okmányiroda felé a rendelkezési korlátozás törléséhez és a felperes tulajdonjoga bejegyzéséhez szükséges nyilatkozat kiadására vonatkozó rendelkezését hatályon kívül helyezi, egyebekben az elsőfokú ítéletet **megváltoztatja** az alábbiak szerint:

A törzskönyv kiadására irányuló keresetet elutasítja, a felperes által az alperesnek fizetendő elsőfokú perköltség összegét 70 000 (hetvenezer) Ft-ra felemeli, az alperes elsőfokú eljárási illeték fizetésére kötelezését mellőzi, míg az állam terhén maradó elsőfokú eljárási illeték összegét 184 594 (száznolcvannégyezer-ötszázkilencvennégy) Ft-ra felemeli.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 58 000 (ötvennyolcezer) Ft másodfokú eljárási költséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

A felperes mint adós és az alperes mint hitelező között 2008. szeptember 26. napján kölcsönszerződés jött létre a felperes által megvásárolni kívánt **(gpjmű frg.rszm.-a)**. forgalmi rendszámú Opel Vectra típusú személygépjármű vételárának finanszírozására. A szerződésben a felek megállapodtak abban, hogy a kölcsönből vásárolt gépjármű törzskönyvének a jogosultja az alperes. Az ehhez kapcsolódó részletszabályokat az egyedi szerződés részét képező **(üzletszabályzat száma)** számú Általános Szerződési Feltételek megnevezésű alperesi üzletszabályzat (a továbbiakban: ÁSZF), 4. pontja rögzíti az alábbiak szerint:

- 4. pont 5. bekezdés: „Az adós tudomásul veszi, hogy a finanszírozó javára a fenti okiratokba (törzskönyv, gépjármű nyilvántartás) bejegyzésre került korlátozásokat a kölcsönszerződésből eredő tartozása maradéktalanul kiegyenlítéséig nem jogosult törölni, és ezen időpontig kizárólag a finanszírozó jogosult a törzskönyv hatóságtól történő átvételére és őrzésére, valamint az afeletti rendelkezésre.”

- 4. pont 11. bekezdés: „A finanszírozó (alperes) a birtokába került törzskönyvet a szerződés megszűnését követően akkor bocsátja az adós rendelkezésére, illetve a felfüggesztett törzskönyv kiállítását az adós költségén akkor kéri az illetékes hatóságtól - amennyiben erre lehetőség van, úgy közvetlenül az adóst megjelölve a törzskönyv jogosultjaként -, ha az adós jelen szerződésből eredő valamennyi fizetési kötelezettségének maradéktalanul eleget tett.”

A kölcsönszerződéssel egyidejűleg, annak biztosítására a felek opciós és adásvételi szerződést kötöttek a felperes által a kölcsön felhasználásával vásárolt **(gpjmű frg.rszm.-a)**. forgalmi rendszámú Opel Vectra típusú személygépkocsira.

Az opciós szerződés 9. pontja szerint abban állapodtak meg, hogy az alperest a forgalmi engedély kiállításától számított 5 éves időtartamig illeti meg a vételi jog. Ha ez alatt az idő alatt nem él opciós jogával, vagy ha a felperes fizetési kötelezettségét maradéktalanul teljesíti, vételi joga megszűnik, és a gépjármű birtokában lévő törzskönyvét köteles kiadni a felperesnek.

Az adásvételi szerződést a felek a szerződés 6. pontjában rögzített felfüggesztő feltétellel kötötték, amely szerint a szerződés - egyebek között - akkor lép hatályba, ha az alperes felmondja a kölcsönszerződést. A szerződés 11. pontjában rögzítették: „amennyiben jelen adásvételi szerződés alapján a vevő a gépjármű tulajdonjogát nem szerzi meg és az eladó a kölcsönszerződésből eredő valamennyi tartozását maradéktalanul kiegyenlíti, úgy a jelen adásvételi szerződés - megkötésének időpontjára visszamenő hatállyal - megszűnik. Ez esetben a vevő haladéktalanul kiadja az eladó részére az adásvétel tárgyát képező gépjármű vevő, mint finanszírozó birtokában levő törzskönyvét.”

Az alperes opciós jogával nem élt, viszont 2016. április 6-án a felperes fizetési késedelmére hivatkozva a kölcsönszerződést azonnali hatállyal felmondta. Egyidejűleg tájékoztatta a felperest, hogy az adásvételi szerződés hatályba lépett, és felhívta, hogy vagy fizesse ki a tartozását 5 napon belül, vagy adja át a gépjárművet. A felperes a felhívásnak nem tett eleget.

A felperes módosított keresetében a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását, az érvénytelenség jogkövetkezményeként a szerződés határozathozatalig terjedő időre történő hatályossá nyilvánítását és annak megállapítását kérte, hogy az alperes felé fennálló tartozása 2 096 328 Ft. Kérte továbbá a gépjármű törzskönyvének a kiadására kötelezni az alperest.

Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Vitatta, hogy a szerződés a felperes által megjelölt bármely okból érvénytelen lenne, részletesen kifejtette álláspontját valamennyi érvénytelenségi okot illetően. Álláspontja szerint a törzskönyv kiadására nem kötelezhető, miután azt az opciós jog fennálltától függetlenül tartja birtokban az ÁSZF 4. pontja alapján, és jogosult arra mindaddig, amíg a felperes tartozását maradéktalanul ki nem egyenlíti. Állította, a kölcsönszerződés felmondásával hatályba lépett biztosítéki adásvételi szerződés alapján a gépjármű és a törzskönyv kiadására kötelmi jogi igénye keletkezett, így erre figyelemmel is jogszerűen tartja birtokban a törzskönyvet.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy 15 nap alatt adja ki a felperesnek a **(gpjmű frg.rszm.-a)** forgalmi rendszámú Opel Vectra típusú személygépjármű törzskönyvét, továbbá adja ki az illetékes okmányiroda felé a rendelkezési korlátozás törléséhez és a felperes tulajdonjogának bejegyzéséhez szükséges nyilatkozatot. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 50 000 Ft perköltséget. A feljegyzett elsőfokú illetékből 36 000 Ft megfizetésére az alperest kötelezte azzal, hogy a fennmaradó 148 900 Ft illetéket az állam viseli. A felperes kölcsönszerződés érvénytelenségére alapított keresetét megalapozatlannak ítélte, álláspontját részletesen indokolta, kizárólag a törzskönyv, valamint a rendelkezési korlátozás törléséhez való hozzájáruló nyilatkozat kiadása iránti keresetet ítélte megalapozottnak. Érvelése szerint a felek a vételi jog biztosítására kötöttek ki az annak alapításáról szóló megállapodás 4. pontja értelmében a gépjárműre elidegenítési és terhelési tilalmat, amely az alperest a szerződéskötéstől számított 5 évig illette meg, s miután az alperes vételi joga a fenti

határidő elteltével megszűnt, köteles kiadni a gépjármű törzskönyvét, továbbá az elidegenítési és terhelési tilalom törlésére vonatkozó nyilatkozatot. Hangsúlyozta, a törzskönyv birtokban tartásának joga nem a kölcsönszerződés, hanem az opciós jog biztosítéka, így közömbös, hogy a felperes a kölcsönszerződésből eredő tartozását teljes egészében kifizette-e.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen előterjesztett fellebbezésében az alperes elsődlegesen az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával a törzskönyv, valamint az elidegenítési és terhelési tilalom törlésére vonatkozó nyilatkozat kiadására kötelező rendelkezés mellőzését, míg másodlagosan az elsőfokú bíróság ítéletének a hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítását kérte. Elsődleges védekezése szerint a felperes sem a törzskönyv kiadása, sem az elidegenítési és terhelési tilalom törlésére vonatkozó nyilatkozat pótlása iránt nem terjesztett elő kereseti kérelmet, ezért az ezeket érintő elsőfokú ítéleti rendelkezések a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 215. §-ába ütköznek.. Érdemben is megalapozatlannak ítélte a felperes fenti igényét. Előadta, bár az opciós szerződés erre módot adott, az elidegenítési és terhelési tilalom bejegyzésére nem került sor, így annak törlése iránt nem tud intézkedni. Azt nem vitatta, hogy a vételi joga megszűnt, kiemelte ugyanakkor, hogy az egyedi kölcsönszerződés törzskönyv birtoklására vonatkozó rendelkezése, valamint az ÁSZF 4. pontja értelmében a törzskönyv birtokban tartása a kölcsönszerződésnek az opciós és adásvételi szerződéstől független atipikus biztosítéka, így jogszerűen tartja azt birtokában mindaddig, amíg a felperes a kölcsönszerződésből eredő valamennyi fizetési kötelezettségének maradéktalanul eleget nem tesz. Utalt arra, ezzel azonos módon rendelkezik az opciós szerződés 9. pontja és az adásvételi szerződés 11. pontja is, s miután a felperesnek jelenleg is áll fenn tartozása a kölcsönszerződésből eredően, a törzskönyv kiadását nem követelheti.

A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet fellebbezéssel érintett rendelkezéseinek a helybenhagyására irányult.

A fellebbezés **alapos**.

A Pp. 213. § (1) bekezdése értelmében az ítéletben foglalt döntésnek ki kell terjednie a perben érvényesített valamennyi kereseti kérelemre, ugyanakkor a Pp. 215. §-ában foglaltak szerint a döntés nem terjedhet túl a kereseti kérelmen illetőleg az ellenkérelmen, amely szabály a főkövetelés járulékaire is kiterjed. Ebből következően a bíróság ítéletét csak a kereset és az ellenkérelem keretei között hozhatja meg, ami a Pp. fentebb idézett rendelkezései szerint egyfelől azt jelenti, hogy az elé vitt valamennyi vitás kérdésben döntenie kell, ki kell mérítenie a kereseti kérelmet, másfelől viszont nem terjeszkedhet azon túl. Az alperes fellebbezésében elsődlegesen arra hivatkozott, hogy sem a törzskönyv kiadása, sem a rendelkezési korlátozás törlése iránt nem terjesztett elő a felperes határozott kereseti kérelmet, ezért az elsőfokú bíróság ítélete - a kereseti kérelmen való túlterjeszkedésre tekintettel - jogszabálysértő. Osztja az ítélőtábla az alperes álláspontját a tekintetben, hogy a rendelkezési korlátozás törléséhez, valamint a felperes tulajdonjogának bejegyzéséhez szükséges nyilatkozat kiadására vonatkozóan a felperesnek kereseti kérelme nem volt, ebből következően ez a per tárgyát nem képezhette. Az elsőfokú bíróság ennek ellenére erről érdemben döntött és kötelezte az alperest a fenti nyilatkozatok kiadására, ami súlyos eljárási szabálysértésnek minősül. Erre figyelemmel az ítélőtábla az elsőfokú bíróság ítéletének erre vonatkozó rendelkezését a Pp. 252. § (2) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte.

Az alperes fellebbezési álláspontjával ellentétben azonban a felperesnek a gépjármű törzskönyvének a kiadására vonatkozóan volt előterjesztett kereseti kérelme. A felperes a jelen perben benyújtott, 6. sorszám alatt lajstromozott beadványában úgy nyilatkozott, hogy fenntartja a **(település neve)-i**

Járásbírószághoz benyújtott keresetlevelében előterjesztett keresetét, egyben ezt a hivatkozott keresetlevelet csatolta is a beadványához, s az a bíróság utasítása alapján kézbesítésre is került az alperes részére. Miután ebben a keresetlevelben az alperes kérte az alperest kötelezni a törzskönyv kiadására, ez a kereseti kérelem a jelen perben is előterjesztettnek minősül. A felperes ettől a kereseti kérelmétől később sem állt el, sőt kifejezetten úgy nyilatkozott, hogy „igényt tart a törzskönyv kiadására” (18. sz. jkv. 5. oldal), így annak elbírálása az eljárás során nem volt mellőzhető. Tény, hogy a felperes e tekintetben keresetét részletesen nem indokolta, a törzskönyv kiadása iránti kérelme - tartalma alapján - nem felelt meg a Pp. 121. § (1) bekezdésében foglaltaknak, miután azonban az elsőfokú bíróság e keresetet annak hiányosságai ellenére is érdemben vizsgálta, erre vonatkozóan ítélete rendelkezést is tartalmaz, a keresetlevél e tekintetben fennálló hiányosságának jogkövetkezményei már nem vonhatók le, következésképpen az ítéletábrának is érdemben kellett felülbírálnia az elsőfokú ítélet törzskönyv kiadására vonatkozó rendelkezésének a megalapozottságát.

A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (1959-es Ptk.) 200. § (1) bekezdése által biztosított szerződéses szabadság elvéből következően - a törvény kógens rendelkezései által megszabott keretek között - a felek szabadon állapodhatnak meg a törvényben nem nevesített atipikus biztosíték alkalmazásában. Ebből következően nincs akadálya annak, hogy a gépjárművek megvásárlása érdekében kötött kölcsönszerződés esetén a hitelező és az adós abban állapodjanak meg, hogy a hitelező e kölcsön maradéktalan visszafizetéséig önálló, atipikus biztosítékként birtokban tarthatja a gépjármű törzskönyvét.

A jelen ügyben az egyedi szerződés egyértelműen rögzíti, hogy a gépjármű törzskönyvének a jogosultja az alperes, az ÁSZF ehhez kapcsolódó részletszabályokat tartalmazó 4. pontja pedig világosan rögzíti, hogy az alperes mindaddig birtokában tarthatja a kölcsön felhasználásával vásárolt gépjármű törzskönyvét, amíg az adós a kölcsönszerződésből eredő valamennyi fizetési kötelezettségének nem tesz eleget maradéktalanul. E szerződési feltétel a kölcsönszerződést biztosító egyéb járulékos szerződésektől (így az opciós és a felfüggesztő feltétellel kötött adásvételi szerződéstől) független biztosítékot jelent az alperes számára, az - amint arra az alperes helytállóan hivatkozott - önálló atipikus biztosítéknak tekinthető, aminek nem mond ellent az a tény, hogy a törzskönyv alperesi birtokban tartása egyidejűleg az opciós szerződés megszűnéséig annak biztosítására is szolgált.

Azt az alperes sem vitatta, hogy az opciós szerződés alapján a vételi jogát nem gyakorolta, így az opciós jog megszűnésére tekintettel a törzskönyvet - a vételi jog biztosítékeként - már nem tarthatná birtokban. Az alperes azonban nem is az opciós jogára, hanem az ÁSZF 4. pontjára alapítottnak állította, hogy mivel a felperesnek jelenleg is áll fenn tartozása a kölcsönszerződésből eredően - a törzskönyvet nem köteles kiadni. Az ÁSZF 4. pontjának ez a rendelkezése összhangban van az opciós szerződés 9. pontjával, valamint a felfüggesztő feltétellel kötött adásvételi szerződés 11. pontjával, amelyek együttes és helyes értelmezése szerint az alperes jogosult a törzskönyvet a vételi jog megszűnése és az adásvételi szerződés hatályba nem lépése esetén is mindaddig visszatartani, amíg az alperes az őt terhelő fizetési kötelezettségének maradéktalanul nem tesz eleget. A felperesnek nem vitásan áll fenn tartozása a kölcsönszerződésből eredően, így az alperes az ÁSZF 4. pontja alapján jogszerűen tartja birtokában a gépjármű törzskönyvét, annak kiadására nem kötelezhető.

Lényeges emellett, hogy a függő hatályú adásvételi szerződés 6. pontjában foglaltak szerint az adásvételi szerződés a kölcsönszerződés azonnali hatállyal történő felmondását követő napon lép hatályba, ami a perbeli esetben megtörtént, miután az alperes - a fizetési kötelezettség nem teljesítése miatt - a kölcsönszerződést 2016. április 6. napján felmondta, amelyre figyelemmel az

adásvételi szerződés 2016. április 7. napján hatályba lépett. Az adásvételi szerződés 11. pontja a törzskönyv kiadását két együttes feltételhez, az alperes tulajdonszerzésének elmaradásához és az ÁSZF 4. pontjában foglaltakkal összhangban a kölcsön jogcímén fennálló felperesi tartozás maradéktalan megfizetéséhez kötötte. Az együttes feltételek megvalósulásáig pedig az alperes a törzskönyvet birtokban tarthatja. Miután a törzskönyv kiadásának egyik feltétele, azaz a kölcsönszerződésből eredő tartozás maradéktalan kiegyenlítése nem valósult meg, az alperesnek az adásvételi szerződésre tekintettel kötelmi igénye van a törzskönyvre mindaddig, amíg a gépjármű nem kerül átadásra, és amíg annak tulajdonjogát nem szerzi meg.

Minderre figyelemmel a törzskönyv kiadása iránti kereseti kérelem megalapozatlannak bizonyult, ezért azt az ítélet tábla elutasította.

Az elsőfokú ítélet fentiek szerinti megváltoztatására tekintettel, a felperes teljes egészében pervesztes lett, ezért a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján az alperes perrel kapcsolatos teljes perköltségét viselni köteles. Erre figyelemmel az ítélet tábla az alperest megillető elsőfokú perköltség összegét felemelte. A felperes az eljárás során teljes személyes költségmentesség kedvezményében részesült, s miután a törzskönyv kiadása iránti kereseti kérelme is megalapozatlannak bizonyult, az ehhez kapcsolódóan felmerült eljárási illeték az alperesre nem hárítható át. Erre tekintettel az ítélet tábla az elsőfokú ítélet e rendelkezését mellőzte és az állam terhén maradó elsőfokú eljárási illeték összegét a törzskönyv kiadása iránti keresethez kapcsolódó eljárási illeték összegével felemelte (Pp. 78. § (1) bekezdés, 1990. évi XCIII. tv. 39. § (3) bekezdés c) pont, 46. § (1) bekezdés, 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdés).

A kifejtettekre figyelemmel az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel érintett rendelkezését a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján - a törzskönyv kiadása iránti kereseti kérelmet illetően - megváltoztatta.

Az alperes fellebbezése eredményesnek bizonyult, ezért a Pp 78. § (1) bekezdése alapján igényt tarthat a fellebbezési eljárás során felmerült - a lerótt 48 000 fellebbezési illetékből és a jogi képviselőt ellátó ügyvéd munkadíjából álló - költségei megtérítésére, amely utóbbi költség összegét az ítélet tábla a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdése alapján határozta meg.

Szeged, 2018. november 21.

Dr. Szeghő Katalin sk.
a tanács elnöke

Dr. Lengyel Nóra sk.
előadó bíró

Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.
táblabíró